

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПЕДАГОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО
СЕРЕДОВИЩА В РОБОТІ З РІЗНИМИ
СОЦІАЛЬНИМИ СУБ'ЄКТАМИ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2016 РОКУ**

Затверджено редакційно-видавничою
радою Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
протокол № від р.

ХАРКІВ – 2016

заклади культурного дозвілля, пенітенціарної системи тощо), розширюється коло взаємодії у професійній діяльності соціального педагога з реалізації соціально-педагогічної функції. Отже, профілактична, діагностична і посередницька функції є виключно прерогативою представника соціально-педагогічного напрямку соціальної роботи, що реалізується соціальним педагогом, а не соціальним працівником.

Одночасно, незважаючи на важливість виховної функції соціального педагога, неправомірно стверджувати про реалізацію ним виключно її в галузі соціальної допомоги і захисту неповнолітньої особи. Ураховуючи це, під час професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вітчизняній системі підготовки фахівців за цим напрямом передбачалася і здійснювалася ґрунтовна психологічна і правова підготовка, що забезпечувала спроможність фахівця активно ініціювати і зміни у соціальній політиці держави щодо реалізації прав підростаючого покоління: внесення змін у законодавчу базу щодо захисту неповнолітнього від жорстокого поводження з боку батьків, упровадження нових механізмів опіки, піклування, усиновлення дітей, позбавлених батьківського піклування тощо.

Отже, якщо соціальна робота є унікальним видом професійної діяльності зі створення соціальних умов для поліпшення умов життя окремої особистості, підвищення добробуту народу в цілому, реалізації державного і недержавного сприяння людині з метою забезпечення матеріального, соціального, культурного рівня її життя, що сформувався на базі системи соціального захисту населення, освіти, охорони здоров'я, соціальних служб для молоді, спеціалізованих закладів і установ, то її соціально-педагогічний напрям є провідним із забезпечення профілактики негативних соціальних явищ на суспільному (соціальна політика) і особистісному рівнях; вирішення соціальних проблем дієвими педагогічними засобами шляхом упровадження розробок сучасних наукових і прикладних підходів до соціального впливу на індивіда та його оточення; координації діяльності різних соціальних інституцій, зокрема й соціальних працівників, спрямований мобілізацію власних можливостей особистості, суспільства, держави на недопущення і подолання наслідків негативного впливу соціально-небезпечних явищ на окрему особистість, соціальну групу, суспільство в цілому.

Золотухіна С.Т.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

С.І. МИРОПОЛЬСЬКИЙ ПРО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СІМ'Ї І ШКОЛИ

Визначаючи особливу місію сім'ї у вихованні дитини, С.І. Миропольський стверджував, що саме в родині, як першого виховного інституту, закладаються основи релігійно-морального, фізичного, розумового, трудового, естетичного виховання.

По-перше, педагог звертав увагу на те, що родинне виховання базувалося завжди на народній педагогіці, яка з покоління в покоління передавала свої традиції, звичаї. В основі православної сім'ї, підкреслював учений, були любов, повага і слухняність батьків. С.І. Миропольський зазначав, що перша колискова пісня матері, молитва, відвідування храму, ставлення рідних і близьких до традицій, обрядів – усе це залишало в душі дитини глибокий слід.

Спостерігаючи за підготовкою батьків до великих релігійних свят, дитина звикала бачити в них не тільки відпочинок без праці, а й духовне свято. Саме в сім'ї формувалися основи моральних істин про добре і зло, про борг, обов'язок і честь.

Аналіз творчої спадщини С.І. Миропольського свідчить про чітку його позицію щодо засобів виховання дітей у сім'ї. Так, педагог справедливо називав народну казку одним із ефективних засобів релігійно-морального виховання. Він вважав, що саме казка виховує любов до рідної землі, збагачує перші враження про справедливість і навпаки. Поряд із казкою народна пісня, свята, звичаї, традиції також допомагають зміцнювати морально здоровий дух дитини, сім'ї. Наприклад, колискова пісня перша закладає основи добра у вихованні. Пісня, писав С.І. Миропольський, входить до побуту сімейного життя як «живий» елемент. Педагог порівнював народну пісню з молоком матері, яке нічим не можна замінити у вихованні.

У процесі виховання дітей, згідно С.І. Миропольського, важливу роль відіграє приклад дорослих: батьків, учителів, старших сестер і братів, бабусь і дідусів. Саме вони повинні бути зразком доброї вдачі і вміння здійснювати «настанови», привчання. За його переконанням, це дозволить, з одного боку, боротися з пороками (егоїзмом, неслухняністю, дитячою неправдою тощо), з іншого – формувати позитивні якості (працелюбність, слухняність, повагу тощо).

Важливим методом виховання називав С.І. Миропольський працю. Він звертав увагу школи і батьків на доцільність з раннього віку формувати в дитини звички працювати. Спочатку слід привчати дитину до самообслуговування, - наполягав педагог, - потім давати їй елементарні доручення по дому, пізніше заохочувати до сумісної роботи з батьками в полі, у майстернях. Працюючи, зауважував С.І. Миропольський, дитина набуває не тільки навички та вміння трудової діяльності, а й отримує знання про використання різних сільськогосподарських предметів, «збуджує» власну пізнавальну зацікавленість, повагу до праці як розумової, так і фізичної.

По-друге, С.І. Миропольський визначав особливу роль матері у вихованні дитини. «Жінка, - писав він, - перш за все мати і вихователька свої дітей, яка прищеплює перші навички, вміння, сприяє їхньому розвитку, формує і спрямовує характер». У зв'язку з цим зазначимо, що педагог одним із перших заговорив про доцільність цілеспрямованої освіти жінки-матері. «Здійснюючи просвіту матерів, ми здійснюємо просвіту всієї сім'ї», - стверджував С.І. Миропольський у праці «Народна школа за ідеями Коменського». Саме мати, за його переконаннями, спроможна давати своїм дітям гарне виховання, а грамотність – основа такого виховання.

Ураховуючи провідну роль сім'ї у вихованні дитини, він сформулював у роботі «Дидактичні нариси. Учень і виховуюче навчання в народній школі» мету сімейного виховання: виховання дітей розумними, чесними, правдивими і здатними виконувати з гідністю обов'язки сім'янина і громадянина. Відповідно до цієї мети педагог визначив завдання сімейного виховання: розвиток розумових здібностей, виховання та зміцнення здоров'я, фізичної витривалості, формування звички працювати, здійснення естетичного виховання, заснованого на народних традиціях.

По-третє, С.І. Миропольський активно підтримував ідею зв'язку школи і сім'ї, вбачав одним із головних завдань учителя – «внести світ і розум у домашнє життя учнів, підготувати з них «добрих сім'янинів»». Він схвалював прагнення вчителів, які розповсюджували знання серед батьків, використовуючи для цього різні форми роботи. Серед форм роботи школи з сім'єю С.І. Миропольський називав: відвідування вчителем сім'ї учня з метою вивчення його домашніх умов; індивідуальні бесіди з батьками з метою вироблення спільних виховних заходів; організація вечірніх і недільних шкіл для навчання грамотності дітей; проведення сумісних свят. Такі форми, за переконанням С.І. Миропольського, будуть сприяти не тільки навчанню грамотності, а й педагогічній самоосвіті, допоможуть своєчасно усунути негативні прояви в сім'ї по відношенню до дитини.

Підкреслимо, що спадщина С.І. Миропольського, зокрема статті «Теорія і практика виховання» (1871); «У чому наше завдання?» (1872); «Учитель народної школи» (1872); книга «Учень і виховуюче навчання» (1890), презентує сформульовані ним умови успішного виховання дітей у сім'ї: здорова сімейна атмосфера, взаємна повага між членами сім'ї, згода між батьками, їхня педагогічна грамотність, зв'язок зі школою тощо.

Максимовська Н.О.

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
Харківська державна академія культури

СПЕЦИФІКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСАЛТИНГУ В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Вагомим фактором розвитку соціально-професійної компетентності студентів, оптимізації освітнього процесу з метою надання йому найефективніших характеристик стає процес консультаційного супроводу учасників освітнього процесу, тобто консалтингової діяльності на різних рівнях його здійснення. У широкому смислі консалтинг – це вид інтелектуальної діяльності, основне завдання якої полягає в аналізі, обґрунтуванні перспектив розвитку і використанні інновацій в певній сфері життєдіяльності. Цей процес частіше за все асоціюється з юридичним консультуванням, політичним, профорієнтаційним бізнесовим та управлінським. У той же час, консалтинг, консультування, інформаційний супровід невід'ємно супроводжувало розвиток